

Joaã Pereira Cabral, Inés Monteiro Alves: Az ARIPO és hozzájárulása az ipari tulajdon fejlődéséhez Afrikában (ARIPO and the contribution for the evolution of Industrial Property in Africa, Managing Intellectual Property Magazine, 2018. november)

Az Afrikai Regionális Szellemi Tulajdoni Szervezet (African Regional Intellectual Property Organization, ARIPO) olyan kormányközi szervezet, amelyet a zambiai Lusakában 1976. december 9-én tartott diplomáciai konferencia által elfogadott Lusakai Egyezmény hozott létre.

Ennek az egyezménynek jelenleg az alábbi 19 állam a tagja: Botswana, Gambia, Ghána, Kenya, Lesotho, Malawi, Mozambik, Namíbia, Sierra Leone, Libéria, Ruanda, São Tomé és Príncipe, Szomália, Szudán, Szváziföld, Tanzánia, Uganda, Zambia és Zimbabwe.

A Lusakai Egyezmény II. cikke szerint a szervezet legfelső testülete a tagországok illetékes minisztereiből álló tanács.

Az ARIPO céljait a Lusakai Egyezmény III. cikke határozza meg:

- a szellemi tulajdoni törvények harmonizálása és fejlesztése;
- a szellemi tulajdonra vonatkozó ügyekben a tagok közötti kapcsolat erősítése;
- olyan közös szolgáltatások vagy szervezetek létrehozása, amelyek szükségesek vagy kívánatosak lehetnek a szellemi tulajdoni tevékenységek koordinálásához, harmonizálásához és fejlesztéséhez;
- konferenciák, szemináriumok és egyéb összejövetelek szervezése;
- a szellemi tulajdonra vonatkozó eszmék, tapasztalatok kutatása és tanulmányok előmozdítása;
- tagjainak segítése szellemi tulajdonra vonatkozó technológia megszerzésében és fejlesztésében.

A VII. cikk közli, hogy az adminisztratív tanács a szervezet tagországaiban a szellemi tulajdon adminisztrációjával foglalkozó hivatalok igazgatóiból áll.

A VIII. cikk meghatározza a titkárság összetételét és funkcióit. Vezérigazgatóját négy évre nevezik ki, és ő a szervezet legfőbb végrehajtó tisztviselője.

Az ARIPO által elfogadott két legfontosabb jegyzőkönyv a Banjul Protokoll a védjegyekről és a Harare Protokoll a szabadalmakról és az ipari mintákról. Az ARIPO-ban a szabadalmak, védjegyek és minták oltalmi rendszerét ez a két protokoll határozza meg, alapvetően a madridi rendszerhez hasonlóan, mert az ARIPO szervezete egy átvevőhivatalhoz hasonlóan működik, ahol a regionális rendszeren keresztül benyújtott bejelentésekről értesítik a nemzeti hivatalokat, amelyek eldöntik, hogy a bejelentés az illető államban érvényesíthető-e. Valójában minden egyes tagállam önállóan dönt arról, hogy egy ipari tulajdoni jog érvényes legyen-e a területén. Ennek megfelelően az ARIPO-ban egy bejelentés egyik követelménye, hogy megjelöljék azokat az államokat, amelyekben oltalmat kívánnak szerezni.

A védjegyek vonatkozásában miután egy bejelentést benyújtottak közvetlenül az ARIPO-nál vagy pedig egy nemzeti hivatalnál (amely azután a bejelentést továbbítja a regionális

szervezetnek), az ARIPO alaki vizsgálatot hajt végre. Ezt követően a nemzeti hivatalok 12 hónapon belül végzik el az érdemi vizsgálatot, és tájékoztatják az ARIPO-t arról, hogy területükön a védjegy érvényes-e vagy érvénytelen. A nemzeti hivatalok által végzett vizsgálatot követően az ARIPO hivatalos lapjában publikálják a védjegybejelentést minden egyes tagállam nemzeti hivatalos lapjában közölt értesítéssel együtt abból a célból, hogy olyan harmadik felek, akik a védjegy lajstromozása által hátrányosan érintettek érzik magukat, felszólalhassanak. A felszólalási időszak lejártá után a védjegyet lajstromozzák, vagy a védjegybejelentést elutasítják.

A védjegybejelentők a következő államokban kérhetnek védjegyoltalmat: Botswana, Lesotho, Libéria, Malawi, Sao Tomé és Príncipe, Szváziföld, Tanzánia (Tanganyika), Uganda és Zimbabwe.

A szabadalmakkal kapcsolatban a bejelentést vagy az ARIPO-nál, vagy egy nemzeti hivatalnál nyújtják be (az utóbbi esetben a nemzeti hivatal a bejelentést továbbítja a regionális szervezetnek). Az ARIPO ezután a bejelentést alaki vizsgálatnak veti alá, és az eredményről értesíti a megjelölt államokat. Ezt követően a bejelentőnek kérelmeznie kell az érdemi vizsgálatot, amit az ARIPO végez el. Az alaki vizsgálat eredményéről küldött értesítéstől számított 6 hónapon belül az államok írásban közölhetik, hogy a szabadalom területükön nem érvényes, mert a találmány nem szabadalmazható vagy a Harare Protokoll rendelkezései szerint, vagy pedig a találmány jellege miatt, és így szabadalom nem adható rá, vagy nem lajstromozható, vagy pedig az illető állam nemzeti törvénye miatt nem hatályos.

Szabadalmi bejelentésre a 19 tagállam közül 18-ban kérhető oltalom, Szomáliát kivéve.

Az ARIPO-módszer különbözik az OAPI- (Organisation Africaine de la Propriété Intellectuelle) rendszertől, amelyet 1977-ben hoztak létre a Bangui Egyezményvel. Az utóbbinak 17 tagállama van (többnyire francia nyelvű országok). Ennek az afrikai regionális rendszernek egy központi hivatala van (jelenleg a kameruni Yaoundéban), amely felelős az ipari tulajdoni jogok engedélyezéséért; ez a jog önműködően hatályossá válik valamennyi tagországban. Az OAPI tagállamainak nincs nemzeti hivataluk, és iparjogvédelmi törvényük sincs, aminek következtében nincs joguk arra, hogy egyoldalúan engedélyezzenek vagy elutasítsanak iparitulajdon-jogot.

Az ARIPO számos nemzetközi egyezménynek, így többek között a Párizsi Unió Egyezményének és a Szabadalmi Együtműködési Szerződésnek (PCT) a tagja, vagyis az ARIPO valamennyi tagállama megjelölhető egy nemzetközi (PCT) bejelentés nemzeti szakaszában.

Az ARIPO az OAPI-val együtt 2018. október 1-jén egy alapegyezményt írt alá a Szellemi Tulajdon Világszervezetével (WIPO), amelynek értelmében a szervezetek fokozzák az együttműködést annak érdekében, hogy jobban szolgáltatthassanak közös programokat.

Az ARIPO nemrég egy szabad online adatbázist hozott létre, amelynek alapján ügyfelei szabadon férhetnek hozzá a hararei hivatalnál a tagországok publikált szellemi tulajdoni és kutatási adataihoz, valamint az oltalmi jogokra vonatkozó adatokhoz” – közölte *Fernando dos Santos*, az ARIPO vezérigazgatója.

Az ARIPO-n keresztül végzett bejelentés előnyei a nemzeti úttal szemben röviden a következők: az ARIPO egy központi és magas fokon szakosodott szellemi tulajdoni hivatal, ahol a bejelentőnek egyetlen bejelentés benyújtása révén lehetősége van számos ország területén oltalmat szerezni. Az ARIPO felelős az alaki vizsgálat elvégzéséért, és ez ilyen vonatkozásban tehermentesíti a tagországok nemzeti hivatalait. Ennek az adminisztrációs munkának az ARIPO-ban való központosítása ellenére a tagállamok önállóan dönthetnek arról, hogy egy szabadalom, védjegy vagy minta hatályos-e saját területükön.

A szabadalmak terén az ügyfelek biztosak lehetnek abban, hogy szakosodott szakemberek elemzik bejelentéseiket, akik felelősek a megjelölt államokban az oltalmi jog megadásáért.

Az ARIPO-n keresztül történő benyújtás rendkívül előnyös és gazdaságos, ellentétben a nemzeti hivataloknál történő bejelentéssel. Amikor tehát egy bejelentő egynél több országban kíván oltalmat szerezni, az ARIPO igénybevétele számos előnnyel jár.

Emellett az ARIPO törekszik arra, hogy a szellemi tulajdon oltalmának élvonalában legyen, csatlakozik az alapvető nemzetközi egyezményekhez, cselekvő résztvevője az új megállapodásoknak és a nemzetközi konferenciáknak, és a szellemi tulajdon területén folyamatosan gondoskodik gyakorló szemináriumokról. Megállapítható, hogy az ARIPO jelenleg a legfontosabb olyan szervezet Afrikában, amely a szellemi tulajdon oltalmával foglalkozik.

Dr. Palágyi Tivadar

* * *